

Előfizetési árak:
Postán küldve, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . 3 frt — kr.
Évnyegyedre . . . 1 frt 50 kr.
Az előfizetési pénzek bérmentesen a kiadóhivatalhoz s legcélszerűbben postai utalvánnyal küldendők.

Ismeretlen kézből jött cikkek nem közlünk, s csak bérmentes leveleket fogadunk el.

SZOLNOK-DOBOKA.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDÁSZATI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

„Szolnok-Dobokamegye” hivatalos közlönye.

Megjelenik minden vasárnapon.

A lap szellemi részét érdeklő levelezések a szerkesztőséghez intézendők.

Hirdetési díjak: Egy 30 négyzetű centiméter tért elfoglaló egyszeri hirdetés díja 50 kr., ezen fölül 60 négyzetű centiméterig 1 frt s így minden megkezdett 30 négyzetű centiméternyi tér többlet után 50 kr. számíttatik. Kedvezményül 4—10-szeri beiktatásnál 50/o, 11 és többszöri beiktatásnál 100/o-nyi díjengedés. Bélyegilleték minden beiktatásnál 30 kr. számíttatik.

Kéziratok vissza nem adatnak. Nyitltéri rovatot nem nyitunk.

Hogyan szerveztessék a megyei népnevelési bizottság?

Nagy horderejű, komoly megfontolást igénylő munka vár e megye képviselő testületére a legközelebbi közgyűlésen. Meg kell alkotnia az 1876. évi XXVIII. t.-cz. 8. §-ában elrendelt népnevelési bizottságot. Tájékoztató okáért nem tartjuk fölöslegesnek foglalkozni az intézménnyel s annak hivatásával. Legyen azonban szabad egyet-mást előre bocsátani.

Nem ismeretlen lapunk művelt közönsége előtt azon, ma már historiai tény, hogy a népiskolai tanügyet alkotmányos úton szabályozó 1868. évi XXXVIII. t. cz. a közmívelődés egyik legfontosabb faktorát határozottan társadalmi kérdésnek tekintette s ugyan ez alapon akarta kifejleszteni. A törvény lánglelkű tervezője, a „Falujegyzőnek” s a „XIX. század uralkodó eszméinek” magasröptű írója, örök emlékü Eötvösünk, eredeti javaslatában ép oly nagy mértékben adott kifejezést e szándékának, mint a mily magasan állott nemes lelkében a nemzet műveltsége s művelődési képessége iránti fogalom.

Szerinte a község volt első sorban hivatva arra, hogy alkatrészei a művelődés mai színvonalára emeltessenek. Második sorba helyezte a megyét, s mindkettőben egy testület kezeibe akarta letenni a közjólét eme legszentebb zálogát. Amott a „községi iskolaszék,” emitt a „megyei iskolatanács” volt a nagy kérdés megoldására kijelölve: hű képei a kicsinyben is nagy Helvetia cantonjaiban virágzó intézménynek.

Azóta 8 teljes év folyt le, s mind a két intézmény egy újabb törvényhozási cselekmény által módosulást nyert, és pedig oly alakban, hogy az „iskolaszék” név alatt is-

mert intézmény megszűnt kizárólag községi jellegű lenni, mert terjesztetett úgy a hitfelekezetek, mint községek által fentartott iskolákra a „kötelezettség” elvének alkalmazásával. Ellenben a „megyei iskolatanács” ma már nincs többé; agendáinak nagy részét örökölte a „megyei közigazgatási bizottság”, mint közkormányzati, széles munkakörű és határu közeg. De a törvényhozás e testület támogatására az Eötvös-féle eszme iránti teljes következetességgel hivatkozott a társadalom műveltebb részére, s elrendelte a népnevelési bizottság életbeléptetését az 1876 évi XXVIII. t.-cz. 8. §-ának következő szavaival:

„A népoktatás ügyének előmozdítása és fejlesztése végett a törvényhatósági képviselő testület a tanügy iránt érdeklődő, és abban jártas egyénekből állandó népnevelési bizottságot alakít, melynek az iskolalátogatásokkal ideiglenesen megbízottakon kívül a törvényhatóság területén lévő vallásfelekezetek egy-egy választottja és a törvényhatóság területén levő egy állami s községi tanítók, valamint mindegyik vallásfelekezet tanítói közül a törvényhatósági közgyűlés által választott egy-egy tanító is tagja. Ezen bizottság szervezetét a törvényhatóság szabályrendelettel állapítja meg. E bizottság véleményezési és indítványozási joggal bír a törvényhatóság összes népiskolai ügyeire nézve. Ennélfogva ezen ügyek előmozdítása és fejlesztése céljából javaslatokat terjeszthet a közigazgatási bizottsághoz; ugyancsak véleményt ad minden oly népoktatási ügyben, mely a bizottság által e végett hozzá utasíttatik.”

E szószerinti idézésből kitűnik, hogy a népnevelési bizottság a megye összes közmívelődési ügyére kiterjedő hatáskörrel bír s mint ilyen alkatrészt képezi a megyei közigazgatási bizottságnak, Szervezetét a tör-

vénnyhatóság szabályrendeletileg állapítja meg s így tevékenységének irányát nem a felsőbb államhatalom, hanem a helyi érdek szempontjából a közszükség jelöli ki.

De van ez intézménynek egy igen fontos elvi oldala is, s ez abban áll, hogy az államhatalom saját főfelügyeleti jogainak egy részét a társadalomra, a „közszellemre” ruházta át. A „közfgyelem ellenőrzése” alá helyezi az erkölcsi alapokon álló népmívelődést, s igen helyesen, amennyiben épen maga a társadalom szeme az, mely a köz-erkölcsiség fejlődésének irányt szab, azt ellenőrzi, voltaképen szilárd bazisra fekteti.

Ez axioma föllelhető ugyan az 1868. évi XXXVIII. t.-cikkben is, de homályosan. Élesebb kidomborulását az eszme az újabb törvényben nyerte s most rajtunk a sor megmutatni, vajjon társadalmi életünk elég erős-e megoldani hivatását vagy nem?

Határozó lesz ez érdemben maga a szervezés. Ha ennél nem marad figyelmen kívül a közmívelődés egyetlen ága sem; ha a bizottság oly elemekből áll, melyek a közszükségnek megfelelnek: akkor az eszme megvalósul, az intézmény nem csak maga lesz életerőssé, hanem jótékony hatású küldetésére nézve is.

Igénytelen véleményünk szerint a szervezésnél a következőket kellene szem előtt tartani:

Miután a népnevelési bizottság munkaköre kiterjed a törvényhatóság egész területére, s véleményez és indítványoz a közmívelődési faktorok minden ágában, önként értendő, hogy e választásnál nem lenne opportunus a megszokott, vagy épen egyoldalú eljárást követni: mert a társadalmi viszonyok, s vele a népnevelés újabb iránya nem a régi korlátok között mozognak többé.

Uj idők, uj kérdések uj követeléseket

A „SZOLNOK-DOBOKA” TÁRCÁJA.

Egy kalandornő.

Elbeszélés.

Írta:

Bíró Gyula.

II.

— Ah! értem önt, Aranka kisasszony — mondám sohajtva — ön menekülni ohajt érzelmeim elől. E szerint — — —

— Azt nem mondtam még, Berkey ur — vágott szavamba — de miként kívánhatja, hogy első meglepetésemben feleljek önnek. Aztán másrészt — folytatá, miközben arcza bizonyos bús komorságot öltött — nem tartozom azon pályatársaim közé, kik minden áron szerelmi viszonyokat szőnek anélkül, hogy részökről szerelemről egyáltalán szó volna. Nem akarok jobbnak látszani, mint a minő vagyok, de én az ily viszonyokat egyszerűen — megvetem. — Azonban, ha önnek, kedves Berkey ur, talán kellemes volna a kóborszínész nő barátsága; fogadja el azt tőlem cserében az önnéért! Kérem erre!

Arca kiderült s kezét nyújtá.

Most rajtam volt a meglepetés sora. Ez visszautasítás volt „in optima forma”, melyet épen nem vártam; de mit volt mit tennem? Jó arcot öltöttem hozzá s elfogadtam Aranka felém nyújtott kezét.

— Legyen meggyőződve, kisasszony — mondám nem kissé lehűtve, — hogy bennem jó barátira talál; s remélem, hogy egykor osztani fogja az érzelmet, melyet szivemben ön iránt érzek.

E látogatásomból meggyőződtem, hogy Aranka nem oly könnyen hódítható meg, mint eleve gondoltam; de ez nem riasztott vissza, ellenkezőleg ez órától fogva még jobban vágytam tetszeni neki. Ezentul mindennapos lettem nála, órákig elbeszélgettem vele, s ilyenkor mindannyiszor alkalmam volt meggyőződni affelől, hogy Aranka a mily szép nő, oly kedves és kellemes társalgó is. Előadása könnyed, természetes megjegyzései szellemesek voltak s egész társalgásán meglátszott az erősen kifejlett ítélőtehetség, mely nézetem szerint egyedül rendszeres, alapos tanulmány következménye lehet.

Mindezeket látva, Aranka kisasszony egészen más világításban tűnt fel előttem, s a világítás csak előnyére szolgálhatott.

III.

Néhány nap múlva, miközben némi esecsebecsékekkel kedveskedtem Arankának, az a ma-lheur érte a társaságot, hogy a sugó előadás közben hirtelen rosszul lett s haza kellett szállítani.

Nagy gond lepte meg a személyzetet, mert mint rendesen, úgy most is, Arankán kívül senki sem tudta a szerepét: épen belesülni pedig azt már mindegyik elviselhetlen szégyennek tartotta volna. Azonban egy kereskedő-segéd vállalkozott a sugó szerepére; rögtön is beleülteték a sugó-lyukba. Hanem ki minek nem mes-

tere, elrontója az annak — tartja a közmondás. A segéd ur is hol gyorsabban sugott, mintsem azt a színész urak követhették volna, hol oly lassan, hogy ezeknek különféle jelekre volt szükségök, hogy a dilettans-sugót gyorsabb menetre nógassák. Egy ilyen alkalommal történt meg aztán, hogy a sugó ur két lapot talált fordítani s a következő jellenetből Lovagfi urnak a Felle-gormi szerepét mondá elő; s Lovagfi ur csak az utolsó mondatnál vette észre, hogy emberül leszidta magát.

A közönség bámul, majd kacajra fakad. Lovagfi ur a kulissák közé menekül. A közönség óriási taps között hívja. A zsvajj tart öt percig: egy lélek sem jó a szinpadra. Ekkor eszébe jut valakinek, kihívni a sugót, s elkiáltja nevét. A kacagás valóságos hahotává lesz, melynek a sugó azzal vet véget, hogy csenget s a függönyt leereszteti. Az előadás abban maradt.

Ez már aztán igazi komédia volt, mely — Arankára gondolva — boszantott.

Mikor haza kísértem és szobájába beléptünk, első szavam az volt hozzá:

— Ugyan az istenért Aranka, mért nem hagyja el e társulatot, miért temeti el magát e nép között, midőn tehetsége állandó színházaknál is tért vivhatna ki magának?

A szép leány nagyot sohajtott és szomoruan mondá:

— Érzem én azt barátom, sokszor érzem, hogy helyem nem itt volna, de ezen változtatnom nem lehet. Engemet végzetem bolygó-zsidóvá tőn.

toltak előtérbe: ezeket lehetetlen számításunkból kihagyni.

Ma már kezdik belátni, hogy államok és nemzetek nagyságuk alapját a kisedek irányzatos nevelése által készíték elő; ez a tünemény a mi társadalmunk gondolkodás módjában is jelentkezik.

Hajdan a családok legfőbb gondjukat fiaik neveltetésére fordították, ma az egyenjogúság kiterjedt a leányokra is.

A nyilvános iskolai oktatás évszázadokon át mozgott a doctrinairizmus béklyóiban, ma a közérdekekkel ellentétben ezen eljárás helyett az életkövetelményeket kielégítő gyakorlati irány kezd magának utat törni, nemzetgazdasági jelleggel.

A munka, mint határozottan helyes paedagogiai faktor — ma-holnap kivívja saját értékét és helyét. Mezőgazdasági, kertészeti, kézmű s az ugynevezett házi-ipar — nem csak az utilitás elvének, hanem számos okoknál fogva bevonatik a népiskolai oktatás körébe s mindezekre nem a divat, de a szükség kényszeríti társadalmunkat.

A kisedovodai, szeretetházi, népiskolai, ipartanodai ügy, hozzáadva az előbbieket, mind olyan dolgok, melyeknek fejlesztése fölött a népnevelési bizottságnak tanácskoznia, véleményezni kell. Ezenkívül ellenőrizni van hivatva minden egyes iskolát, tekintet nélkül a külső jellegre. Egyáltalában oly feladat vár rá, melynek megoldásában a közjólét fölvirágzása rejlik...

Nem vitatjuk, vajjon képes lesz-e népnevelési bizottságunk e missióra, de nem is szükséges e részben vitázni. Az intézmény nem a múlté, de nem is a jelené; ez intézmény fája a jövő időkben fog gyümölcsözni. Mi csak meggyökereztetésére vagyunk hivatva.

Azt mondtuk fentebb, hogy a választás ne mozogjon a régi szűk korlátok között. Mi ez alatt nem csupán azt értettük, hogy a megye képviselő testülete válaszszon be a bizottságba olyanokat is, kik nem tagjai saját testületének. Mi ezen ohajtásunkban a nőkre gondoltunk, mint olyan tényezőkre, kik legelső helyen bírják a kulturális missió minden szükséges feltételét. A törvény nem mondja ki, hogy a népnevelési bizottság tagjai a képviselőtestületből választatnak, a bizottsági szervezést saját hatáskörében eszközli a megye ép úgy, mintha valamely enquettet szervezne, ennél fogva a nők bát-

ran helyet nyerhetnek abban. De szükséges is, hogy ezt tegyék. A házi-ipar, a női kézimunka tanítása, a konyha és kerti gazdaság, a tehenészet és baromfi tenyésztés mind olyan dolgok, melyekhez mi férfiak edes keveset értünk. A kisednevelés — értve alatta a 3—6 éveseket — ma már kizárólag a nőknek adatik át. Elemi- és felsőbb nép-, továbbá polgári leányiskoláinkban, s a tanítónőket képző paedagogiumokban a tanítónők oly előnyös helyet vívtak ki maguknak, hogy ma-holnap mint nevelésügyünk legnemesebb hivatottai áldatnak a társadalom jozanabb eleme által. De ha bizonyos „elvi dolgok“ miatt a szorosabb beválasztás elháríthatlan akadályokba ütköznék, kövesse a megye a jury-k példáját s hatalmazza föl a bizottságot, hogy magát a szükséghez képest „expert“-ek által egészíthesse ki. Ajánljuk ez ügyet a megyei képviselőtestület figyelmébe, ajánljuk azon melegséggel, melynek hőfokát hosszú évek tapasztalata tette állandóvá; ajánljuk azon szilárd megállapodottsággal, melynek alapját a meggyőződés képezi.

Straightout.

Megyei élet.

Széplak, január 14. 1877.

Midőn egy falusi urilak felé közeledünk e válságos időben, különböző érzelmek és gondolatok foglalják el lelkünket, s ezeknek közepette vissza gondolunk a múlt időkre, a hol feltűnnek a barátság s őszinte vendégszeretet azon szép órái, melyet teljes otthonossággal találunk föl a rokonlelkek az ősi fészek csendes falai közt; feltűnnek a megelőzőleg fogadó vendégszeretet szép napjai, melyeket a bekövetkezett szomorú anyagi viszonyok mindinkább száműznek és lehetetlenné tesznek. — De éppen ezeknek következtében kétszeresen valának kellemesek azon órák, melyek ősiszokásunk szellemében a mai napon reánk várakozának Hatfaludi József és kedves neje barátságos hajlékában: itt vala a megye fő- és alispánja, a Lészai és Róth család kedves leányaikkal, házinőnk tisztelt édes anyja özv. Bernád Józsefné, egyik képviselőnk Simó Lajos, Vékony Ferencz, Dr. Zakariás József, Vincze Miklós és Dr. Bányai Kristóf, hol is az út fárdalmait oly édesen feledteté azon műélvezet, melyben részesülünk a házi asszony ismert szabatos zongorajátéka — Róth Borcsa zongorakíséret melletti éneke —, a ház rokonvendége Lázár Berta

zongorajátéka —, Vincze Miklós gyönyörű dalai, Dr. Zakariás József nagy technikai készséggel kezelt zongorajátéka s Dr. Bányai Kristóf a szívűrjait rezgésbe hozó hegedűjátéka által. Még megvalánk hatva, midőn a diszen fölterített asztal körül foglalánk helyet, hol a válogatott étkezések mellett elmés és szikrázó felköszöntések közt észrevétlenül lepett meg az alkony, szívélyes köszörítések közt mondánk egymásnak bucsut, magunkal vive a szívélyes látás édes emlékét, azon ohajtással: bár békövetkeznének köz- és magánéletünkben azon kedvező viszonyok, melyek lehetővé tennék minél több ily összetalálkozását a rokonlelkeknek, hol a nemes elszóródás mellett, nem csak mű-érzékeink, hanem a művészet szintje Cultussa is fokról-fokra több és nagyobb hódítást tehetne.

—o—

Műkedvelői előadás.

Deés, január 14. 1877.

Helybeli műkedvelők 51. jótékony czélú előadása „egy millió“ e könnyű szerkezetű és mulattató vígjáték vala.

Egy millió..... frt? — — oh nem, szörnyű csalódás: egy millió taps, melyel a nagyszámú néző közönség önkéntesen adóza az ezúttal működő személyzetnek. És midőn az illető egyéneknek ebből egyenként a javukra eső rész kiszámításában az elfoglalt megyei számvevőseget igénybe nem vehetjük, azt hisszük, hogy az igazságot leginkább megközelítjük, követvén a latin mondást: aequalis divisio non conturbat fratres, azaz a műkedvelőket. S kinek szakíthatnók ki inkább előbb osztályrészét, mint Duplán apónak, (Losonczy István), a megcsökönyösödött jegyző e találó typossának; a fia háziasításában tipogó-topogó alaknak; ki fia jó párthie csinálása örömeiben egyszerre magát két székre veti le, mignem mégis utoljára háziasítási terveivel két szék közt a pad alatt marada. De azt hisszük, hogy a számításait kijátszó Mórócz fiát (Eisenlohr Ulrich) jobban szereti hogy sem az őt illető összeget vele megosztani ne sietne, mint a melynek kiérdemlésében dicséretesen segédkeze. De imé itt jön a Cárbonel család (Veres Imre és Hollaky Árpádné), e szeretetre méltó pár, főleg ha kedves leányuk Bertha (Keul Josefina) kíséretükben van. A szülei szeretet, művészi sikerük által aratott tapsaikát önként nyújtja az először auffirolt leányuknak, annál is inkább, mert a szívével geschäftet csináló szülőkkel szemben öntudatra

Janeiro és a német Neufreiburgban Spanyolországból behozott fajokat kezdtek tenyészteni, s innen meglehetősen jó példányokat küldtek.

A gazdasági osztály kiállításában, s a brazilai „café“-ban, egy igen érdekes és Európában — használatát illetőleg ismeretlen terményt találunk. Ez a Parana Máté (Ilex Paragans) vagy Paragui thea. E növény levelei hasonlítanak ságohoz és elkészített nedvök sem igen különbözik az ugynevezett ságó-thea színétől. Brazília és Chili déli államaiban nagy használatban van, ott oly mindennapi ital, mint nálunk a kávé, egyszersmint nevezetes kiviteli cikk. A monograph, melyet a „café“-ban a látogatók közt szétosztanak; igen tápláló eledelnek mondja. A kávé és thea tápláló anyagát a „theine“-t nagyobb mértékben foglalja magában mint ezek, kevésbé izgató és jóval olcsóbb.

Mivel kevesebb olajat tartalmaz, alkalmasabb az idegesek és gyermekek számára. A „maté“ leve minden más eledel nélkül képes az emberben az erőt föntartani. Mint gyógyszer, minden oly esetben, hol a gyomrot nem terhelő és tápláló eledelre van szükség — ajánlható. Nagy bősége és olcsósága, — melynélfogva nem érdemes a hamisításra — ajánlja azok részére, kik most az olcsóbb kávé vagy thea fajokat használnak, melyekben oly határtalan a hamisítás. (Folyt. köv.)

És szemeit elfödve, zokogni kezdett.

— Mi lelte önt, barátnőm? ön sir?

— Igen valahányszor e történet eszembe jut, mindannyiszor, nem tarthatom vissza könnyeimet.

— Miféle történetről beszél ön, Aranka? — kérdém.

— Történetemről — felelt s zokogása mind görcsösebbé vált.

— Hogyan? önnek története van, kedves barátnőm?

— Igen, történetem, egy végzetes történet, melyet senki sem hallott még ajkaimról; de önnek tudnia kell azt kedves barátom, hogy megvédjem becsemet ön előtt...

— Hallgatom önt, Aranka — mondtam nagy kíváncsisággal várva szavait.

Aranka letörle könnyeit, megigazította fürtjeit s izgatott hangon beszélni kezdett:

— Hallja tehát történetemet, egyetlen barátom. Én főrangú szülők gyermeke vagyok...

— Ah! kiálték fel meglepetve s megvallom, némi bizalmatlanság fogott el az elbeszélendők hitelessége iránt.

(Folyt. köv.)

Amerikai levél.

Cleveland, (Nord-Amerika) nov. 19. 1876.

(Folytatás.)

A gyapot, mely a brazilai ipartárlat homlokzatát díszíti, sokáig uralkodott amerikai viszo-

nyain. „Cotton is king“ volt a jelszó. De most úgy látszik elhagyja székhelyét, s más országokat keres fel, melyekbe a háboru alatti négy évi szünet gyapot termelésünkben, bevezette a kitűnő amerikai kezelési módszert.

Sehol sincsenek az előállítására megkivánt kellékek: éghajlat, talaj stb., annyira még mint Braziliában. Azt állítják, hogy ott a rosszabb gyapot-földek aránylag 50 %-al többet hajtanak mint a déli államok, a közepes földek 4-szer annyit, sőt a legjobbak 8-szor annyit; míg a munka olcsóságánál fogva a brazilai „planter“ termése sokkal kevesebb költséggel jár, mint a déli államokéi. A gyapot kivitele még eddig egy évben sem haladta meg a fél millió zsákot, nagyban csak Rio de Janeiro állam-ban tenyésztek, hol főszékhelye: Campos és Augra dos Reys. Nincs ugyan még a főbb kiviteli cikkek közé számítva, de növekedő és biztató ág, mely rövid időn oly befolyást fog gyakorolni az Egyesült-Államok gyapottermésére mint Egyiptom vagy India termése.

A cukornád édes nedvét a jellemző hegyes süvegekben találjuk. Ez csaknem oly fontos cikk mint a kávé. A legtöbb cukrot Bahia, Pernambuco, Parahiba tenyészik. A legjobb, — ha itt különbségről szó lehet, a Bahiában fekvő Reconcavo nevű kerületből jó. Kezdetleges lábón áll a gyapjú illetőleg birka tenyésztés; noha a kiállításon nagy hűhót csináltak vele. Gyapjuszöveteket csak-Geraeas mutat föl. Parana, San-Pedro Rio-Grande do Sul, valamint Rio de

ébredt méltóságát, kifejező dacza nyílt jelenetben ismételt tapsokra ragadá a közönséget. Hát édes Perugin ur (Sófalyi Lajos) ön is nyújtja markát? Ezúttal elégedjék meg az ön által elszámított százakkal, a többi a kedves Perugin (Jüngling Berta) asszonynak örömost adjuk jövővendőre is foglalólag, s ennek örvideni fog jó és szende leánya Luiza (Medgyesi Gizella), kit már közönségünk eddig is számtalanszor jutalmazta méltó elismeréssel. E tapsosztályon méltán jelenhetik meg Lachonsere Edgárd (Nagy Lajos) és Priés Gyula (Bíró Antal), e két ellentétes gavallér. Mire e komoly kép édes Cesenás ur és asszonyság? (Rác Lajos és Eisenlohr Mari) ne késsenek a szende Józéfa (Csákány Paulina) szobaleányukkal megjelenni az osztályon. Oh de sokkal inkább bőkezűek vagyunk, hogy sem a fáradhatatlan vadász (Bálintfy Pál) sőt még a zsimbes kertész (Tatrosi Mór)-nak osztályrészét megtagadnók, leszámítva azonban ebből az eltört virágcserep értékét. És minthogy e mai szűk világban egy millió fölött van szerencsénk rendelkezhetni, nem feledhetjük ki a buzgó és fáradhatatlan műkedvelői pénztárnok Léner János barátunknak is az ügy érdekében jövőendőben teendő sikeres fáradozásainak jutalmául az illető provisiót — előlegezni; sőt mi készek lennénk az angol Walton Eduárdnak is ez összegből az építendő szinterem költségeit ezúttal utalványozni. Végezetre nem feledhetjük méltó elismeréssel fölhozni azokat, kiket talán előbb kell vala emlitenünk. A mi műkedvelőnőink fáradhatatlan gárde des dames-ját Róth Pálnét, s az erélyéről ismert (Br. Horváth Samu) rendezőt. Szóval: a megemlített közösen és szerepökhez képest együtt működtek a darab jó sikeréért, mely a szép számú közönségnek a legélvezetesebb estét nyújtá. Az előadás 92 fírt összes bevételt jövedelmezett. Ime nyájas olvasó ezekből látható, hogy mi bizony jó adó- és fizető közönség vagyunk, anélkül, hogy az adó- akarjuk mondani a műkedvelői felügyelőség komolyabb intésére várának.

Ör—g.

Vidéki levelezések.

Deésakna, 1877 január 8.

„Az aki azt, a ki az e tóparton álló tilalmi táblát, hogy a tóparton lévő tárgyak közül semmit a vízbe dobni nem szabad, magát a tilalmi táblát dobta a vízbe, elfogja, öt forintot kap.“

Tekintetes szerkesztő ur! Azt gondolom ennél jobb kiindulási pontot lámpával sem találnék, midőn arról van szó, hogy csevegjünk kissé a „hatósági irályról.“

Ugy irni meg gondolatomat, hogy a ki elolvassa, szinte azt gondolja, a mit én gondoltam, — az az irály. Ugy irni meg gondolatomat, hogy azt az olvasó azonnal, egyszerre megértse: ez a könnyű, világos irály. Ugy irni meg gondolatomat, hogy az olvasónak teljes lehetetlen legyen mást olvasni ki belőle, mint a mit én kifejezni akartam, ne érthesse félre, ne csűrhesse csavarhassa jobbra-balra, — ez a helyes irály.

Összeállanak az orvosok és alkotnak magoknak egy olyan nyelvet, melynek megtanulása nagyobb fáradságukba kerül, mint talán az egész orvosi tudomány, s más ember, ha lelkét teszi is ki, nem tud eligazodni rajta. Ha nekem azt panaszolja valaki, hogy „csuk-iz-lob“-ja vagy gög-dag“-ja van: azt ugyan kiveszem belőle, hogy valami baja van: hanem aztán, ha hozzá kellene vetnem, hogy mi baja van? inkább azt képzelném, hogy Khinából került ide az a baja, — mintsem elgondoljam, hogy gyuladásban van a könyöke, vagy hogy torokbajban szenved. És ilyen, más előtt megérthetetlen nyelvet csinál minálunk magának az építész, a természet tudós, a pap, proctor, sőt még a esizmadia is. Mindez azonban inkább csak annak baj, a ki ilyen nyelvet beszél. Ő vallja kárát, ha meg nem értik.

Ha végig néznénk a polgári törvénykezés terén, azt tapasztalnók, hogy a folyó pereknek legalább is fele olyan, mely helytelenül fogalmazott okiratban találja az okát, azonban ez is csak magán dolog. Sokan ugyan, de mindig csak egyes emberek vallják kárát, ha nem tudták jól megválasztani embereiket, a kikkel okirataikat iratták.

De az államélet számos viszonyai között nem mindig van az egyes ember abban a helyzetben, hogy megválaszthassa embereit.

Kötelező erővel bíró közigazgatási rendeleteket, tilalmakat, hirdetéseket stb., a kormány, megye vagy községi előljáróság ad ki, s hogy azok azután helyesen legyenek szerkesztve, s azoknak helytelen szerkesztéséből másra, mint csak ő rájok, kár ne háromolhassék, arról épen úgy gondoskodni kellene, mint gondoskodik például a törvény arról, hogy a kőműves, a ki egy házat épít, felelős azért, hogy ha a ház összedül, s valakit agyon ver. Mert könnyelműen olyasmire vállalkozni, a mihez nem értünk s kárt okozni a közügynek és magánosoknak, épen oly büntetendő vétek, mint akármi más.

E sorok írójának egy egész nagy kosárral áll rendelkezésére olyan hivatalos iratokból, melyek idegen nyelvre lefordítva, nagyon szomorú színben tüntetnék fel közéletünket a külföld előtt. Vannak közöttük ítéletek, bizonyítványok, rendeletek, jelentések, számvévi észrevételek, pályázatok stb., melyeknek se füle se farka, s legfeljebb arra valók, hogy az ember megkacagja, ha ez a dolog nem lenne oly nagyon elszomorító.

Ime egy jelentés:

„Az holott hozzá az a szegény árva magzat V. Jankó még csak tíz esztendősen lévén, nem tudta a létét oda sorsosítani, hogy maga emberségéből megélhetvén. Kellene tehát egy olyan észjárását kitüntetni, mely a szegény árva vagyonát semmi képen sem igényeltetvén. X. Y. árvagyám.

„Községi bizonyítvány:

Alólírt részéről előljáróságilag bizonyítjuk hivatalosan, miszerint, hogy U. megyei M. előljárósága részéről bizonyítatik, miszerint O. J. és felesége és három gyermeke aug. 21-én kiűtött Tűzvész esetében esvén a tűz Rettenetessége miatt nagy nehezen apró gyerekei életét mentette, házat felépíteni iszonyu szegénysége miatt nem képzelhető.

X. Y. jegyző.

Ezer meg ezer példáját birnok még elősorolni, miképen teszik tönkre szép magyar nyelvünket és a józan gondolkozást épen a hivatalos fogalmazatok szerkesztésénél, melyeknek határozott, világos és tökéletes irályminta képeinek kellene lenni még a magasabb rangú tisztviselőknek is, de legyen elég mutatványul ennyi, s intésül, hogy a ki mihez nem ért, arra ne vállalkozzék.

T. szerkesztő ur engedelmével a jövő számban felvetjük a kérdést, miként lenne segíthető e bajon, és kik vannak erre első sorban hivatva.

L. s.

HÍRFÜZÉR.

— **Ö császári és apostoli királyi Felsége** folyó január hó 3-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával Torma Károlyt, a volt Belső-Szolmegye egykori főispánját s országosan ismert tudóst a kolozsvári egyetemhez a magyar közjog, közigazgatási és pénzügyi jog tanszékére nyilvános rendes tanárrá nevezte ki.

— **Az adóhátralékolnak** több évekre való felosztása céljából alakított küldöttségekbe főispán ur ő méltósága Deésre: Kászony Sándort és Szamosujvárra: Szilágyi Albertet elnökké nevezte ki.

— **Főispán ur ő méltósága** a loállítóbizottságot 1877-re megalakította. Elnökül: Kornis Viktor grófot, becsőlőkül: Hatfaludi Bertalant, Farkas Károlyt és id. Voith Jakabot nevezte ki.

— **Szolnok-Dobokamegye** területén a kataszteri becsőlőjárások a pénzügyminister rendelete folytán újból lévén alakítandók, Deesen, Bethlenben, Szamosujvárt és Magyar-Láposon, tehát négy becsőlőjárás lesz. A községeknek becsőlőjárásokénti felosztása s az előirt bizottság szervezése céljából f. év február 15-re főispán ur ő méltósága a megye bizottságát rendkívüli közgyűlésre az alispán utján már egybe is hívta.

— **A szolnok-dobokamegyei** gazdasági egyesület alapszabályait földmivelés, ipar- és kereskedelem m. kir. minister ur ő nagyméltósága — f. év 588. sz. a. leirata szerint — a jóváhagyási záradékkal ellátta.

— **A szamosujvári** önkéntes tűzoltóegylet 1877-ik évi január hó 27-én táncvigalmat rendez.

— **A szurduki járás** szolgabírájától vett értesülésünk szerint kecskeháti Marosán Vaszilika folyó hó 16-án reggel virradóra az utczán egy árokba halva találatott. A szolgabíró a szükséges intézkedéseket megtette; gyanítják, hogy hirteleni halál oka: szesz italok túlságos mértékbeni élvezetétől bekövetkezett szélhűdés volt.

— **Szolnok-Dobokamegye** tantestületének bethleni fiokköre f. év és hó 10-én tartotta meg alakuló gyűlését. Elnöke Szabó Sándor, alelnöke Imecs József, jegyzője Orbán Endre, aljegyzője Rác Miklós lett.

— **A helybeli önkéntes** tűzoltó-egyletnek tegnap este lefolyt táncvigalma a várakozásnak teljesen megfelelt, a városház nagyterme alig volt elégséges a nagyszámú közönség befogadására, addig is míg e vigalomról részletesen írhatnánk, legyen elég megemlitenünk, hogy a parancsnokság és rendezők H. B., V. F., L. A. és F. L. urak mindent elkövettek, hogy ez estvét minél élvezetesebbé tehessék s különösen a füzértánc feledhetetlen mulatságos volt. A vigalom még most is, midőn e sorokat írják, javában foly. Jövedelem igen szép lehet.

— **A magyar ifjuság küldöttségét** Konstantinápolyban f. hó 12-én nagy ünnepélyességgel fogadták, hajónaszádokon mentek elibök és a hajón üdvözölték őket. Szava basa volt az első, ki üdvözölte őket, az orvosok külön. Lukács és Szemere a küldöttség vezetői beszédet tartottak feleletül és Szilágyi ottani élő hazánfia tolmácsolta török nyelven beszédeiket. A küldöttséget nemzeti költségen a törökkormány szállásolta el a császári lyceumba, melyből nagyszerű kilátás nyílik a Bosporusra. Fogadtatásuk alkalmával „éljen a magyar!“ kiáltások között kísérték el őket szállásukra s összeölték, csókolták őket. Széchényi Ödön és Scender Bey is ott voltak a fogadtatáson. Délután Klappánál tettek látogatást s tiszteletükre nagy banquette rendeztetett. Szombaton (13-án) délután 2 órakor átadta a magyar fiatalság küldöttsége Seraskierben Abdul Kerimnek a diszkardot. A kard rendes disz magyar kard; széles pengéje Mária-Terézia idejéből eredő finom damaszk; markolata elefántesont, ellenzője vert kettős arany gombesücsökkel; a markolat fején az ifjusági 60-as bizottság tojásdad színarany jelvénye, mely a török-magyar czimereket tünteti fel, köztök a Dunával, melyen át két kéz szorítja egymást. A markolat alatt mindjárt a penge bal oldalán finom vésettél Mária, Magyarország védasszonyának alakja, ez aláírással: „Maria, Mater Dei, Patrona Hungariae, subtuum Praesidium confugo.“ — balról pedig a kettős kereszt e felirattal: Deus, exercituum Pallator fortissime, esto mecum.“ A penge hátríncezen továbbá e szavak olvashatók: „A magyar ifjuság, Abdul Korimnek, a djunisi győzőnek, 1876.“ — A kard hüvelyét sötét megyszin bársony alul és felül öt ujj széles gazdag ezüst foglalattal, hasonló foglalattal futja végig két élén is, míg oldal lapjait három aranyozott ezüst csík osztja ugyanannyi mezőre. A felső ezüst foglalattal egyik oldalán finom metszés, a másikon magyar és török hadi jelvények; a hüvely küllapjának három mezőjén tojásdad alakú szín aranyban Rákóczy Ferencz, Rákóczy György és Bethlen Gábor alakjai láthatók, míg az alsó foglalaton egy török és egy magyar alak fog egymással kezét, a foglalattal csusát 24 aranyból készült sárkány fogvány be. A kard igen értékes és valóban izléssel van kiállítva. A vánkost, melyen a kardot átnyújtották, Izsó Miklósné himezte a szegedi iparkiallításra, hol éremérmet nyert s a fiatalság 150 frton szerezte meg. A vánkost oldal- és hátlapja lilaszin nehéz selyem, míg violákkal s gazdag aranyhimzéssel kivart felső része fehér selyemszövet. Ily fogadtatás még soha sem történt Konstantinápolyban, elannyira, hogy a magyar ifjusági küldöttség ottan a török nemzet vendégéül tekintetik. A tartozkodás Konstantinápolyban 8 napra határozatott. (Kelet)

— **Kül- és belföldi apró hírek.** Folyó hó 14-én déli 1 órától 3-ig magyar minisztertanács volt ő Felsége elnöklété alatt. Csernájefet Prágából, mint az ottan keletkezett demonstráció okozóját — csufosan kiutasították. Feleky Miklós hazánk ünnepelt színművésze a jövő hóban ünnepi bugapesti nemzeti színházi tagságának 25 éves jubileumát. — Kossuth Lajos levelet intézett a ceglédiekhez, melyben köszönetet nyilvánítván az iránta tanusított bizalomért, kijelenti, hogy képviselővé történt megválasztását, az abban hosszasan fejtegetett indokokból el nem fogadhatja. A bankkérdés végeldöntésére a konstantinápolyi ügyek kimenetelét várják s csak a konferentia eredményes feloszlása esetében fognak a tárgyalásokhoz. A porta állítólag elhatározta, hogy ha február 28-áig nem jön létre egyetértés, Szerbia és Montenegró ellen márcz. 1-én az ellenségeskedést újból megkezdi.

Felelős szerkesztő-kiadó PÁNCZEL JÁNOS.
Tárczavezető MEDGYES LAJOS.

P i a c z i á r a k.

A hetivásár		Egy hectoliter (= 162 bécsi mérő.)										Egy liter				Egy köbméter	100 kilogramm	Egy kilogramm				
helye	hó és napja	tiszta búza	elegy búza	rozs	árpa	zab	török-búza	pityóka	kender-mag	len-mag	haricska	lencse	paszuly	borsó	köles	tüzifa	széna	szalma	marha-hús	juh-hús	sertés-hús	disznó zsir
		á r a k r a j e z á r o k b a n																				
Deés	jan. 16	780	750	480	—	216	330	400	600	—	—	16	6	10	16	200	—	—	32	24	48	90
Szamosujvár	jan. 15	855	567	575	—	235	390	300	490	900	—	10	7	10	15	500	—	—	30	24	36	105
Bethlen	decz. 20	800	500	400	—	210	315	120	350	—	—	7	14	7	22	500	—	—	32	24	48	110
M.-Lápos	decz.																					
Retteg	decz. 28	840	540	480	—	220	280	120	360	—	—	7	14	7	—	500	—	—	30	20	48	90
Cs.-Gorbó	jan. 10	700	—	450		180	320												22			70

H I R D E T É S E K.

23. számhoz
1877.

(1—3)

Árlejtési hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. közmunka- és közlekedési ministerium 1876. évi november 27-én kelt 16513. számu m. rendelete folytán a szolnok-dobokamegyei kir. építészeti hivatal kerületébe eső kolozsvár-bukovinai államut több szakaszaira, valamint a m.-sziget-nagybánya-kolozsvári államut egész szakaszára 1877., 1878., 1879. és 1880. években szükségelt kavicsszállítás biztosítása végett 1877. évi január 31-én délelőtt 10 órakor Deésen a m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében (gyógytár felett) zárt ajánlatu írásbeli árlejtés fog tartatni.

A szállítási részletes feltételek és a szerződés mintája alólirott kir. építészeti hivatalnál naponta a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Az árlejtést képező egység-árak, kavicsstelepek, az alapul vett kavics-mennyiség, — mely azonban a szükséghez képest több vagy kezesebb is lehet — az arra megállapított költségösszeg a következő:

A kolozsvár-bukovinai államut $7\frac{6}{8}$ — $10\frac{6}{8}$ és $11\frac{3}{8}$ — $13\frac{3}{8}$ mrtföld szakaszára szükségeltetik egy évre 1730 kavicsshalom 4269 frt 90 kr.
A m.-sziget-nagybánya-kolozsvári államut $7\frac{6}{8}$ + 158^0 — $14\frac{1}{8}$ „ „ „ „ 1587 „ 3784 frt 38 kr.
összesen . . . 8054 frt 28 kr.

A zárt írásbeli versenytárgyalás utvonalonként vagy az egészre együttesen fog megtartatni, minek folytán az ajánlat is ugy a czimen, mint a belső szövegben egyes utvonatra vagy az egészre szólhat.

Felhivatnak a vállalkozni kívánók, miszerint az 50 kros bélyeggel és készpénzzel vagy árfolyamszerű állampapirokból álló 100%-os bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlatukat alólirott hivatalhoz czimezve és a külborítékon a bánatpénz összegét és az utszakaszt is megjelölve, a versenytárgyalás megkezdésére kitűzött időig nyujtsák be, minthogy később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatokban a tett ajánlat %-okban számmal és betűvel kiirandó.

Azon ajánlattevőknek, kik a kavicsszállítást el nem nyerték, a letett bánatpénz — az ajánlati tárgyalás befejeztével — azonnal vissza fog adatni; az illető vállalkozó bánatpénze pedig a vállalati összeg 100%-jára kiegyenlítettik, megjegyezvén, hogy állampapiroknál, ha az árfolyam a névértéket meghaladja, csak a névérték vétetik számításba.

A tett ajánlat az illető vállalkozóra nézve azonnal, a m. kincstárra nézve azonban csak azon naptól fogva kötelező, melyen a magas ministerium által jóváhagyatik.

Az ajánlatban határozottan kiteendő, hogy ajánlkozó a helyi körülményeket, a szállítás összes feltételeit ismeri és azoknak magát minden kifogás nélkül aláveti.

Deés, 1877. január hó 10-én.

Egyesült szolnok-dobokamegyei kir. államépítészeti hivataltól.

57. szám.

Szolnok-Dobokamegye főispánjától.

P á l y á z a t.

Az 1876. évi XIV-ik t.-cz. értelmében szerkesztett szabályrendeletek értelmében és alapján a szolnok-dobokamegyei „Rudolf“-kórházban az orvosi állomások újra betöltendők lévén, ezennel pályázat nyittatik egy 800 frtal javadalmazott igazgatói, továbbá egy 500 frttal javadalmazott és a kórházban való bennlakással kötelezett orvos állomásra.

A szabályszerűen felszerelt folyamódások február hó 10-ig alólirthoz nyujtandók be.

Deés, 1877. janár 16-án.

Br. **Bánffy Dezső** s. k.,
Szolnok-Dobokamegye főispánja.

(2—3)

Hirdetés.

M.-Köblös községében mintegy 320 hold szántó és kaszálóból álló birtok, melyhez a belső telekkel közvetlen kapcsolatban álló igen szép kiterjedésű kerten kívül **egy és fél hold jó karban lévő szőlő** s ugyanakkora gyümölcsös, 7 kurialista tartozik, s 14 antiqua után járó koresma-haszonbér rész jár. F. évi Szt.-györgynapjától kezdve több évre haszonbérbe kiadó. — **Értekezhetni Rettegi Zsigmonddal M.-Köblösön.**

Ad. 455. sz.

Pályázati hirdetmény.

Szolnok-Dobokamegye közigazgatási bizottsága a megyei utak felügyelete és a műszaki munkálatok vezetése érdekében 140.—1876 jegyzőkönyvi szám alatt **hét útmesteri és minden három mértföldnyi területre egy-egy útkaparói állomás** rendszeresítését határozván el és ezen intézkedés 19640—1876 szám alól, közmunka és közlekedésügyi minister ur által helyeslő tudomásul vétetvén, az általam kinevezendő útmesteri s az alispán által felveendő mintegy 20—25 útkaparói állomásra ezennel pályázatot nyitok.

Kik ez állomásokat, melyek az útmesterekre nézve 400 forint évi fizetéssel, az útkaparokra nézve pedig az illetők szorgalmához képest 10 és fokozatosan 12 frtnyi havi bérrel javadalmaztatnak, elnyerni ohajjták, szabályszerűen bélyegzett folyamódásaitkat január hó 31-éig és pedig az útmesterek hozzám, az útkaparók pedig a megye alispánjához Deésre nyujtsák be s mellékelte okmányaikkal az útmesterek mind erkölcsi, mind képességi tekintetben alkalmazhatóságukat s ugy ezek, valamint az útkaparok katonai szolgálati idejüket igazolják.

Deésen, 1876. évi december hó 31-én.

Br. **Bánffy Dezső** s. k.
főispán.

(3—3)

Szolnok-Dobokamegye alispánjától.

Sz. 4516.—1876.

Hirdetmény.

A folyó hó 20-án a szamosi malomgátak után szedendő tutajvámjog haszonbérbe adása céljából megtartott árverezés, azon oknál fogva, mivel a 2000 frtban megállapított kikiáltási ár mellett senki a bérlethez hozzá szólni nem akart, meghiusultnak tekintethetvén, annak ugyancsak nyilvános árverezés útján leendő haszonbérbe adására újabbi határnapul jövő 1877-ik évi január hava 23-át délelőtti 10 órára Deésen, a megyaház nagy termében megtartandólag tűzöm ki.

Deésen, 1876. december 31-én.

Szarvadi Pál s. k.,
alispán.

(3—3)

Ny. Keresztesy Pál könyvnyomdájában Deésen, 1877.